

2025-08-25

Gem 2025/0101

Till Socialdepartementet

Promemoria S2025/00933 Arbetsprovning med bibehållen sjukpenning

Sveriges läkarförbund har fått rubricerad promemoria på remiss och vill framföra följande synpunkter.

Sammanfattning

Läkarförbundet anser att förslaget om arbetsprovning med bibehållen sjukpenning har potential att underlätta återgång i arbete, men det är viktigt att de medicinska och etiska aspekterna hanteras. För att säkerställa att patientens medicinska behov alltid prioriteras rekommenderar vi att:

- Lagen och tillhörande riktlinjer tydligt framhåller att arbetsprovningen ska vara patientcentrerad och medicinskt motiverad, med särskilt fokus på sköra patienters behov.
- Klara och obligatoriska rutiner etableras för effektiv samverkan med hälso- och sjukvården vid tecken på förändring i patientens tillstånd under arbetsprovningen.

Mer detaljerat om förslaget

Promemorian *Arbetsprovning med bibehållen sjukpenning* presenterar en möjlighet att sänka trösklar för återgång i arbete, vilket i grunden är positivt.

Vi vill dock lyfta fram aspekter ur ett medicinskt perspektiv för att säkerställa att patientens hälsa och välbefinnande förblir det centrala.

1. Patientgruppen är ofta skör – behov av varsamhet i arbetsprovningen

Patienter som är aktuella för arbetsprovning tillhör ofta en skör patientgrupp, särskilt efter en lång tids sjukskrivning. De har ofta återstående funktionsnedsättning och en begränsad arbetsförmåga. Det finns risk för försämring vid otillräcklig anpassning eller överbelastning. Från ett läkarperspektiv är det avgörande att arbetsprovningen inte blir en forcerad återgång till arbete. Läkarförbundet ser följande risker:

- Försämring av patientens tillstånd. Fysiska eller psykiska symptom kan återkomma eller förvärras, vilket förlänger sjukskrivningstiden ytterligare och leder till onödigt lidande.
- Ökad risk för framtida långvariga sjukskrivningar. En tidig, bristfälligt planerad återgång kan leda till återfall och kroniska besvär.

Arbetsprövningen måste därför vara flexibel och anpassad till individens medicinska förutsättningar. Detta kräver en kontinuerlig dialog mellan patient, arbetsgivare och hälso- och sjukvård samt tydliga signaler om att det är patientens medicinska tillstånd som styr tempot och omfattningen.

2. Förhindra att arbetsprövning blir ett påtryckningsmedel för arbetsgivare

Vi ser en risk att den föreslagna möjligheten till arbetsprövning kan missbrukas och bli ett påtryckningsmedel från arbetsgivares sida, om den inte regleras och följs upp. Det är inte acceptabelt att arbetsprövning skulle användas för att få en sjukskriven anställd att utföra arbete utan adekvat ersättning eller utan att det syftar till att långsiktigt rehabilitera personen tillbaka till arbete.

Om patienten upplever press att återgå i arbete i en omfattning som medicinskt inte är försvarbart, riskeras inte bara patientens hälsa utan även förtroendet för sjukvården och rehabiliteringssystemet. Det är avgörande att promemorians intention att förhindra missbruk leder till konkreta skyddsmekanismer.

3. Hälso- och sjukvårdens roll vid förändring av patientens tillstånd

Även om arbetsgivare och patient har möjlighet att gemensamt besluta om arbetsprövning är det nödvändigt att hälso- och sjukvården är involverad. Detta är särskilt viktigt om en försämring i patientens tillstånd skulle inträffa under arbetsprövningsperioden.

Om samverkan brister finns det risk att patientens tillstånd kan försämrast. Samverkan bör inkludera:

- En skyldighet för arbetsgivare och Försäkringskassan att informera patientansvarig läkare vid större förändringar.
- Möjlighet för läkaren att initiera en medicinsk prövning av arbetsprövningens lämplighet.
- Tydliga riktlinjer för när en arbetsprövning ska avbrytas av medicinska skäl.

Läkaren är den som har den medicinska kompetensen att bedöma patientens aktuella tillstånd, funktionsförmåga och eventuella behov av medicinsk intervention eller anpassning.

Med vänliga hälsningar

Sofia Rydgren Stale
Ordförande
Sveriges läkarförbund

Eva Stina Lönngren
Utredare
Avdelningen för politik och profession
Sveriges läkarförbund

evastina.lonnngren@slf.se
070-790 34 41